

第4章

= 1 ======

पुनरपरं शारिपुत्र सुखावत्यां लोकधातौ सप्तरत्नमय्यः पुष्करिण्यः ।

punar aparam Śāriputra Sukhāvatyām lokadhātau saptaratnamayyah puṣkarinyah /

又次に舍利子、樂有世界には〔七宝〕を以て合成せる蓮池あり、

‘And again, O Śāriputra, in that world Sukhāvatī there are lotus lakes, adorned with the seven gems,

- 1 **पुनरपरं शारिपुत्र** punar aparam Śāriputra また、次に、シャーリプトラよ、／又舍利弗、

पुनर् punar ad. 又、復、亦

अपरम् aparam ad. (-m+子 -m+子) 次に、次；将来、後に

शारिपुत्र Śāriputra m. [-V.] 舍利弗、舍利子

- 2 **सुखावत्यां लोकधातौ** Sukhāvatyām loka-dhātau 極樂世界には、／極樂国土、

सुखावती Sukhāvatī f. [-yām L. (-m+子 -m+子) ~ (場所)に] 極樂

लोकधातु lokadhātu m. [-au L.] 世界、国、国土

- 3 **सप्तरत्नमय्यः पुष्करिण्यः** spta-ratna-mayyah puṣkarinyah

七つの宝石からできているもろもろの蓮池があり、／有七宝池、

सप्तरत्नमयी saptaratnamayī a. [-yah f. pl. N.] 七宝合成

सप्तरत्न saptaratna n. 七宝

सप्त spta a. 七

रत्न ratna n. 宝

मय -maya a. [-ī f.] ~ から成る、～で作られた

पुष्करिणी puṣkarinī f. [-yah pl. N.] 蓮のある池、蓮池

पुष्कर puṣkara n. 青蓮華

= 2 ======

तद्यथा सुवर्णस्य रूप्यस्य वैदूर्यस्य स्फटिकस्य लोहितमुक्तस्याश्मगर्भस्य मुसारगल्वस्य सप्तमस्य रत्नस्य ।

tadyathā suvarṇasya rūpyasya vaidūryasya sphatikasya lohitamuktasyāśmagarbhasya musāragalvasya saptamasya ratnasya /

〔七宝とは〕金、銀、瑠璃、水晶、赤真珠、瑪瑙、第七宝の牟沙羅宝〔なり〕、

viz. gold, silver, beryl, crystal, red pearls, diamonds, and corals and the seventh.

- 1 **तद्यथा** tad-yathā 〔七つの宝石〕すなわち／—

तद्यथा tadyathā そは次の如し、謂、如此、譬如、所謂

तद् tad pron. [-3. n. N.] 其、此、是、彼

यथा yathā ad. ~のように；例えば、如

- 2 **सुवर्णस्य रूप्यस्य वैदूर्यस्य स्फटिकस्य लोहितमुक्तस्याश्मगर्भस्य मुसारगल्वस्य सप्तमस्य रत्नस्य** suvarṇasya

rūpyasya vaidūryasya sphatikasya lohitamuktasyāśmagarbhasya musāragalvasya saptamasya ratnasya

金・銀・瑠璃・水晶・赤真珠・瑪瑙と、第七の宝石である 琥珀〔から〕

／— (参考：^①金^②銀^③瑠璃^④玻瓈^⑦碑礎^⑤赤珠^⑥碼碭)

सुवर्ण suvarṇa n. [-asya G. ~から成る] 金

रूप्य rūpya n. [-asya G.] 銀

वैदूर्य vaidūrya n. [-asya G.] 猫目石、瑠璃

स्फटिक sphatika m. [-asya G.] 水晶、玉、玻瓈

लोहितलुक्ते lohitamukta *n.* [-asya *G.*] 赤真珠，赤珠，珊瑚 一般には -ā で *f.*
 लोहित lohita *a.* 赤
 लुक्ता muktā *f.* 真珠
 अश्मगर्भ aśmagarbhā *n.* [-sya *G.*] エメラルド，碼碭，瑪瑙
 अश्मन् aśman *m.* 石
 गर्भ garbhā *a.* [過去受動分詞 < √grabh 保つ] 内に包含する
 मुसारगल्व musāragalva *m.* [-sya *G.*] [珊瑚の一種] 牟沙羅宝，碑碣；琥珀
 सप्तम saptama *a.* [-sya *G.*] 第七の，七番目の
 रत्न ratna *n.* [-sya *G.*] 宝

= 3 ======

अष्टाङ्गोपेतवारिपरिपूर्णः समतीर्थिकाः काकपेयाः सुवर्णवालुकासंस्तृताः ।

astāṅgopetavāriparipūrṇāḥ* samatīrthikāḥ¹ kākapeyāḥ² suvarṇavālukāsamstr̄tāḥ /
 八支具足の水充滿し、水と岸と平らかに、鳥に飲まるべく、金沙を以て周布せられたり。

They are full of water which possesses the eight good qualities, their waters rise as high as the fords and bathing-places, so that even crows may drink there; they are strewn with golden sand.

1 **अष्टाङ्गोपेतवारिपरिपूर्णः:** astāṅga-upeta-vāri-paripūrṇāḥ 八つの特性ある水が充满し、／八功德水、充满其中。

अष्टाङ्गोपेतवारिपरिपूर्णः astāṅgopetavāriparipūrṇāḥ *a.* [-āḥ *f. pl. N.*]

अष्टाङ्ग astāṅga *a.* 八つの部分を有する，八支分

अष्ट aṣṭa *a.* 八の

अङ्ग aṅga *n.* 肢，部分，要素

उपेत upeta *a.* [過去受動分詞 < upa-√vi (状態を)為す] 具，具足

वारि vāri *n.* 水

परिपूर्ण paripūrṇāḥ *a.* [過去受動分詞 < pari-√pr満ちる] 満，充满

2 **समतीर्थिकाः काकपेयाः:** sama-tīrthikāḥ kāka-peyāḥ 岸の高さと等しく、鳥が飲めるほどであり、／—

शमतीर्थिक samatīrthika *a.* [-āḥ *f. pl. N.*] 其水平岸

सम sama *a.* 平らな，水平の，同，齊，平

तीर्थ tīrtha *n.* 聖地，沐浴場

काकपेय kākapeya *a.* [-āḥ *f. pl. N.*] 鳥鳥得飲

काक kāka *m.* 鳥，鳥鳥

पेय peya *a.* [未来受動分詞 < √pā 飲む] 飲まれるべき

3 **सुवर्णवालुकासंस्तृतः** suvarṇa-vālukā-samstr̄tāḥ 金の砂が撒かれている。／池底純以金沙布地。

सुवर्णवालुकासंस्तृत suvarṇavālukāsamstr̄ta *a.* [-āḥ *f. pl. N.*] 金沙布地

सुवर्ण suvarṇa *n.* 金

वालुका vālukā *f.* 砂，沙

संस्तृत samstr̄ta *a.* [過去受動分詞 < sam-√str 拡げる，撒く，覆う] 覆，布

= 4 ======

तासु च पुष्करिणीषु समन्ताद्वतुर्दिशं चत्वारि सोपानानि चित्राणि दर्शनीयानि चतुर्णां रत्नानाम् ।

tāsu ca puṣkarinīṣu samantāc* caturdiśām catvāri sopānāni citrāṇi darśanīyāni
 caturṇām ratnānām* /

¹ samatīrthakāḥ samatīrthikāḥ

² kākapeyā kākapeyāḥ

其蓮池の周囲四方に（各々）四宝の美麗なる、衆の樂ふて見る所の四の階道あり、

And in these lotus-lakes there are all around on the four sides four stairs, beautiful and brilliant with the four gems,

- 1 **तासु च पुष्करिणीषु** tāsu ca puṣkarinīṣu また、これらの蓮池には、／—

तद् tad pron. [तासु tāsu f. pl. L.] [定冠詞的な用法]

पुष्करिणी puṣkarinī f. [-ṣu pl. L. ~に] 蓮池

- 2 **समन्ताच्छतुर्दिशं चत्वारि सोपानानि** samantācatur-diśam catvāri sopānāni

周囲の四方に四つの階段があって、／四辺階道、

समन्तात् samantāt 不変辞 (-t+c- -c+c-) すべての方面に、まわりにぐるっと、周匝、四面

चतुर्दिशम् caturdiśam ad. (-m+子 -m+子) 四方に

चतुर् catur n. 四

दिश् diś f. 方向

चत्वार् catvār n. [-i pl. N.] 四 catur の強語幹

सोपान sopāna n. [-āni pl. N.] 階段、階道

- 3 **चित्राणि दर्शनीयानि चतुर्णा रत्नानाम्** citrāṇi darśanīyāni caturṇām ratnānām

四つの宝石からできており、きらびやかで、美しい。／—

चित्र citra a. [-āni n. pl. N.] 輝ける

दर्शनीय darśanīya a. [未来受動分詞 < √drś 見る ; -āni n. pl. N.] 見得べき、美しき、美、可樂見

चतुर् catur n. [-ṇām pl. G. (-m+子 -m+子)]

रत्न ratna n. [-ānām pl. G. ~から成る] 宝、珍宝

= 5 ======

तद्यथा सुवर्णस्य रूप्यस्य वैदूर्यस्य स्फटिकस्य ।

tadyathā suvarṇasya rūpyasya vaiḍūryasya sphatikasya /

〔四宝とは〕金、銀、瑠璃、水晶〔なり〕、

viz. gold, silver, beryl, crystal.

- 1 **तद्यथा** tad-yathā [四つの宝石] すなわち／—

- 2 **सुवर्णस्य रूप्यस्य वैदूर्यस्य स्फटिकस्य** suvarṇasya rūpyasya vaiḍūryasya sphatikasya

金・銀・瑠璃・水晶〔から〕／^①金^②銀^③瑠璃^④玻瓈合成。

सुवर्ण suvarṇa n. [-asya G. ~から成る] 金

रूप्य rūpya n. [-asya G.] 銀

वैदूर्य vaiḍūrya n. [-asya G.] 猫目石、瑠璃

स्फटिक sphatika m. [-asya G.] 水晶、玻瓈

= 6 ======

तासां च पुष्करिणीनां समन्ताद्रत्नवृक्षा जाताश्चित्रा दर्शनीयाः सप्तानां रत्नानाम् ।

tāsām ca puṣkarinīnām samantād* ratnavṛksā jātāś citrā darśanīyāḥ* saptānām
ratnānām* /

又其蓮池の周囲に、七宝の麗はしき、衆の樂ふて見る所の宝樹生ぜり、

And on every side of these lotus-lakes gem-trees are growing, beautiful and brilliant with the seven gems,

- 1 **तासां च पुष्करिणीनां समन्ताद्** tāsām ca puṣkarinīnām samantād また、これらの蓮池の周囲には、／— (上)

तद् tad pron. [तासाम् tāsām f. pl. G. (-m+子 -ṁ+子)] [定冠詞的な用法]
 पुष्करिणी puṣkariṇī f. [-nām pl. G. (-m+子 -ṁ+子) ~] []
 समन्तात् samantāt 不変辞 (-d 有声音の前) すべての方面に , まわりにぐるっと , 周匝 , 四面

- 2 **रत्नवृक्षा जाताश्** ratna-vṛkṣā jātāś 宝石の木々が生じていて、／— (有樓閣)
 रत्नवृक्ष ratnavṛkṣa m. [-āḥ pl. N. (-āḥ+有 -ā+有)] 宝樹
 वृक्ष vṛkṣa m. (目に見える花と実を有する)木 , 樹
 जात् jāta a. [過去受動分詞 < √jan 生む ; -āḥ m. pl. N. (-ḥ+c- -s+c-)] 生 , 起

- 3 **चित्रा दर्शनीया: सप्तानां रत्नानाम्** citrā darśanīyāḥ saptānām ratnānām
 七つの宝石からできており、きらびやかで、美しい。／— (而嚴飾之)
 चित्रा citrā a. [-āḥ m. pl. N. (-āḥ+有 -ā+有)]
 दर्शनीया darśanīya a. [-āḥ m. pl. N.]
 सप्ता sapta n. [-ānām pl. G. (-m+子 -ṁ+子)] 七
 रत्ना ratna n. [-ānām pl. G. ~から成る] 宝 , 珍宝

= 7 =====

तद्यथा सुवर्णस्य रूप्यस्य वैदूर्यस्य स्फटिकस्य लोहितमुक्तस्याऽमगर्भस्य मुसारगल्वस्य सप्तमस्य रत्नस्य ।
 tadyathā suvarṇasya rūpyasya vaidūryasya sphatikasya lohitamuktasyāśmagarbhasya
 musāragalvasya saptamasya ratnasya /

(七宝とは) 金、銀、瑠璃、水晶、赤真珠、瑪瑙、第七宝牟沙羅宝〔なり〕。
 viz. gold, silver, beryl, crystal, red pearls, diamonds, and corals as the seventh.

- 1 **तद्यथा** tad-yathā [七つの宝石] すなわち／—
 2 **(本文略)** 金・銀・瑠璃・水晶・赤真珠・瑪瑙と、第七の宝石である琥珀〔から〕
 ／亦以金銀瑠璃玻瓈碑赤珠碼碭、
 (語義 第2文)

= 8 =====

तासु च पुष्करिणीषु सन्ति पद्मानि जातानि नीलानि नीलवर्णानि नीलनिर्भासानि नीलनिर्दर्शनानि ।
 tāsu ca puṣkarinīṣu santi* padmāni jātāni nīlāni nīlavarnāni nīlanirbhāsāni
 nīlanidarśanāni /

其蓮池の中に蓮華生ぜり、青形青顕青光青影あり、

And in those lotus-lakes lotus-flowers are growing, blue, blue-coloured, of blue splendour, blue to behold;

- 1 **तासु च पुष्करिणीषु** tāsu ca puṣkarinīṣu また、これらの蓮池の中には、／池中
 2 **सन्ति पद्मानि जातानि** santi padmāni jātāni もろもろの蓮華が生じていて、／蓮華、
 अस् √as (2) P. [santi pres. 3. pl.] 存在する , 有 , 在
 पद्म padma n. [-āni pl. N.] 波頭摩 , 鉢曇摩 ; 蓮華
 जात् jāta a. [-āni n. pl. N.]

- 3 **नीलानि नीलवर्णानि नीलनिर्भासानि नीलनिर्दर्शनानि** nīlāni nīlavarnāni nīlanirbhāsāni nīlanidarśanāni
 青い〔蓮華〕は青い色で、青く輝き、青く見え、／青色青光、
 नील nīla a. [-āni n. pl. N.] 青い , 紺色の , 青
 नीलवर्ण nīlavarna a. [-āni n. pl. N.] 青色 , 青顕
 वर्ण varṇa m. 色

नीलनर्भास nīlanirbhāsa *a.* [-āni *n. pl. N.*] 青光

निर्भास nirbhāsa *m.* [< *nir-*√*bhās* 輝き出る] 光輝，出現，光，影

नीलनिदर्शन nīlanidarśana *a.* [-āni *n. pl. N.*] 青現

नदर्शन nidarśana *n.* 外觀，示，示現

= 9 ======

पीतानि पीतवर्णानि पीतनिर्भसानि पीतनिदर्शनानि ।

pītāni pītavarnāni pītanirbhāsāni pītanidarśanāni /

黃形黃顕黃光黃影あり、

yellow, yellow-coloured, of yellow splendour, yellow to behold;

- 1 (本文略) 黄色い〔蓮華〕は黄色い色で、黄色く輝き、黄色く見え、／黄色黄光、
पीत pīta *a.* [-āni *n. pl. N.*] 黄色の，黄

= 10 ======

लोहितानि लोहितवर्णानि लोहितनिर्भसानि लोहितनिदर्शनानि ।

lohitāni lohitavarnāni lohitānirbhāsāni lohitānidarśanāni /

赤形赤顕赤光赤影あり、

red, red-coloured, of red splendour, red to behold;

- 1 (本文略) 赤い〔蓮華〕は赤い色で、赤く輝き、赤く見え、／赤色赤光、
लोहित lohita *a.* [-āni *n. pl. N.*] 赤い，赤

= 11 ======

अवदातान्यवदातवर्णान्यवदातनिर्भसान्यवदातनिदर्शनानि ।

avadātāny avadātavarnāny avadātanirbhāsāny avadātanidarśanāni /

白形白顕白光白影あり、

white, white-coloured, of white splendour, white to behold;

- 1 (本文略) 白い〔蓮華〕は白い色で、白く輝き、白く見え、／白色白光、
अवदात avadāta *a.* [過去受動分詞 < ava-√dā 純化する] 清淨な，純粹な，純白の，白

= 12 ======

चित्राणि चित्रवर्णानि चित्रनिर्भसानि चित्रनिदर्शनानि शकटचक्रप्रमाणपरिणाहानि ।

citrāṇi citravarnāni citranirbhāsāni citranidarśanāni śakaṭacakrapramāṇapariṇāhāni /

雑色形雑色顕雑色光雑色影あり、周囲車輪の量なり。

beautiful, beautifully-colored, of beautiful splendour, beautiful to behold, and in circumference as large as the wheel of a chariot.

- 1 (本文略) 種々な〔蓮華〕は種々な色で、種々に輝き、種々に見え、／— (微妙香潔。)
चित्र citra *a.* [-āni *n. pl. N.*] 輝ける；種々の，雑色

- 2 शकटचक्रप्रमाणपरिणाहानि śakaṭa-cakra-pramāṇa-pariṇāhāni
まわりは車の輪ほどの大きさがある。／大如車輪。

शक्टचक्रप्रमाणपरिणाह śakaṭacakrapramāṇapariṇāha *a. [-āni n. pl. N.]*

शक्टचक्र śakaṭacakra *n.* 車輪

शक्ट śakaṭa *n.* 車, 荷車

चक्र cakra *n.* 車輪, 輪

प्रमाण pramāṇa *n.* 量, 大きさ

परिणाह parināha *m.* 幅, 周囲, 広

= 13 =

एवंरूपैः शारिपुत्र बुद्धक्षेत्रगुणव्यूहैः समलंकृतं तद्बुद्धक्षेत्रम् ॥४॥

evamṛūpaiḥ Śāriputra buddhakṣetraguṇavyūhaiḥ samalamkṛtam tadbuddhakṣetram* //4//

舍利子、彼仏国は是の如き仏国の功德莊嚴を以て嚴飾せり。

— 3 —

¹ (本文略) シャーリプトラよ、かの仏国土は、もろもろのこのような仏国土の功德の莊嚴によって、飾られているのである。／舍利弗、極楽国土、成就如是功德莊嚴。

(語義 第3章・第3文)

³ 繰り返しになるためか、英訳ではこの文を訳出していない。